

23. В об'єктах природно-заповідного фонду лісогосподарські заходи проектувати відповідно до чинного «Лісового кодексу України», Закону України «Про природно-заповідний фонд України» і відповідних положень про природно-заповідні об'єкти.

24. Прийняти площу об'єктів природно-заповідного фонду згідно з наявним реєстром та узгодженими даними Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації.

25. Виділити праліси, квазіпраліси та природні ліси згідно з матеріалами їх ідентифікації, відповідно до «Методики визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів», затвердженої наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 18 травня 2018 року №161.

26. Рубки головного користування проектувати відповідно до «Порядку спеціального використання лісових ресурсів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 року № 761, і «Правил рубок головного користування», затверджених наказом Державного комітету лісового господарства України від 23.12.2009 року № 364.

27. Залежно від категорій лісу, лісорослинних умов, типу лісу, складу і вікової структури деревостанів, біологічних особливостей деревних порід, наявності та стану підросту господарсько-цінних порід проектувати вибіркові, поступові і суцільні системи рубок. Вибіркові і поступові рубки проектувати з врахуванням досвіду лісогосподарських підприємств.

28. У розладнаних, пошкоджених пристиглих, стиглих і перестійних деревостанах з повнотою 0,4 і нижче, у яких дозволено проведення рубок головного користування, запроєктувати рубки за станом (термінові рубки).

29. Рубки головного користування проектувати в межах зони радіоактивного забруднення до $10 \text{ Ки/км}^2 \text{ }^{137}\text{Cs}$.

30. При складанні проекту рубок головного користування нарізку лісосік за роками не проводити, а зробити набір лісосік за п'ятиріччями. Відомість підсочки не складати, а навести характеристику фонду підсочки.

31. При проектуванні рубок формування і оздоровлення лісів (рубки догляду, санітарні і лісовідновні рубки, рубки переформування, рубки пов'язані з реконструкцією, та ландшафтні рубки) керуватися «Правилами поліпшення якісного складу лісів», затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2007 р. №724, «Санітарними правилами в лісах України», затвердженими постановою КМ України від 27.07.1995 року за №555 зі змінами, внесеними згідно з постановою КМ України від 09.12.2020 року за №1224, та «Рекомендаціями з ведення лісового господарства в умовах радіоактивного забруднення» (К., 2008р.), у межах територій об'єктів ПЗФ із дотриманням Закону України «Про природно-заповідний фонд України».

32. У чистих насадженнях акації білої, берези, вільхи, осики, а сосни в сухих і дуже сухих лісорослинних умовах, освітлення і прочищення не проектувати.

33. У насадженнях, що зростають в сирих і мокрих типах лісорослинних умов, рубки догляду не проектувати, крім мішаних соснових насаджень.

34. Для визначення щорічного обсягу рубок догляду прийняти такі розрахункові періоди їх повторюваності: освітлення в насадженнях дуба - 3 роки, у насадженнях інших порід - 5, прочищення - 5, проріджування - 10 років, прохідні рубки - 10 років.

35. Розрахунок обсягів рубок догляду провести за лісівничими міркуваннями, врахувавши критерії обмеження проектування рубок догляду.

36. Сухостійну деревину та захаращення виявляти та проектувати до рубки або окремого лісогосподарського заходу (ліквідація захаращення) в рекреаційних лісах з $5 \text{ м}^3/\text{га}$, а в решті лісів - з 10 м^3 на 1 га.

37. Поодинокі дерева враховувати з 5 м^3 на 1 га і незалежно від їхнього запасу у рубку не призначати.

38. Суцільні санітарні рубки проектувати на площі 0,1 гектара і більше в насадженнях, пошкоджених шкідниками, хворобами та внаслідок стихійного лиха і техногенних впливів до невідновної втрати цими насадженнями біологічної стійкості.

39. Виявити фонд лісовідновних рубок у стиглих та перестійних різновікових багатоярусних деревостанах та деревостанах простої структури для поновлення захисних, водоохоронних та інших корисних властивостей лісів, збереження біорізноманіття, підтримання і формування складної породної, ярусної і вікової структури деревостанів у госпчастинах з особливим режимом користування та особливо захисних лісових ділянках.

Залежно від складу, вікової структури, повноти деревостанів, наявності життєздатного підросту господарсько-цінних порід лісовідновні рубки проектувати поступовим способом у поєднанні з рубками догляду.

Залежно від наявної та мінімально допустимої повноти після рубки прийняти наступну інтенсивність рубки:

-рівномірно-поступові – до 30%;

-групово-поступові – до 20%.

Суцільне вирубування смугами проектувати для світлолюбних порід та для ялинових насаджень за відсутності достатнього природного поновлення господарсько-цінних порід.

Для визначення щорічного обсягу лісовідновних рубок термін повторюваності прийняти – 10 років.

40. До фонду рубок, пов'язаних з реконструкцією, віднести малоцінні і похідні молодняки, чагарники з недостатнім відновленням головних порід, сильно зріджені деревостани малоцінних молодняків з куртинним розміщенням дерев та похідні молодняки, які за своїм станом не відповідають корінним типам лісу і є малоцінними.

Основним способом реконструкції визнати суцільний з наступним створенням лісових культур за технологією, аналогічною створенню лісових культур на зрубках.

41. При таксації рідколісь відносити їх до фонду відтворення лісу з проектуванням лісовідновних заходів. За наявності сухостійних, відмираючих, дуже ослаблених дерев проектувати суцільні і вибіркові санітарні рубки, ліквідацію захаращеності. Рубки рідколісь, як окремих лісогосподарських заходів не проектувати.

42. У лісах в межах населених пунктів, лісопаркових частин лісів зелених зон, регіональних ландшафтних парків (окрім заповідних і господарських зон) та в рекреаційно-оздоровчих лісах поза межами зелених зон запроєктувати ландшафтні рубки (ландшафтні рубки догляду, ландшафтні реконструктивні рубки малоцінних молодняків, ландшафтні рубки регулювання співвідношення типів ландшафтів, пейзажні рубки, ландшафтні рубки планування території) з метою формування лісопаркових ландшафтів і підвищення їх естетично-оздоровчої цінності та стійкості.

43. Таксацію лісу і проектування лісогосподарських заходів проводити на ґрунтово-лісотипологічній основі з використанням таблиць діагностичних ознак типів лісу поданих в «Основних положеннях організації і розвитку лісового господарства Чернігівської області» 2011 року.

44. Розрубубання кварталних просік запроєктувати там, де вони відсутні, шириною 6 м.

45. Запроєктувати розрубубання охоронних зон вздовж ЛЕМ відповідно до Правил охорони електричних мереж, затверджених постановою КМ України від 04.03.1997 року № 209.

46. Запроєктувати за потреби будівництво нових лісових доріг та ремонт наявних.

47. Типологічну характеристику лісових ділянок проводити за таблицею, розробленою УкрНДЛГА (канд.с.-г. наук Федець І. Ф).

48. Відтворення лісів проектувати згідно з «Правилами відтворення лісів», затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2007 року № 303.

У зонах радіоактивного забруднення до $10 \text{ Ки/км}^2 \text{ Cs}^{137}$, основним способом відтворення лісів прийняти штучний – створення лісових культур. У зонах із вищим забрудненням проектувати тільки природне поновлення.

49. Схеми лісових культур проектувати відповідно до «Типів лісових культур за лісорослинними зонами України» (2008 р.), ухвалених секцією організації управління лісовим господарством науково-технічною нарадою Держкомлісгоспу України (протокол №1 від 18.03.2010 року). На початку польового періоду спеціалістам лісовпорядкування разом зі

спеціалістами державних лісогосподарських підприємств узгодити схеми створення лісових культур для відповідних типів лісорослинних умов, враховуючи накопичений виробничий досвід. У разі створення лісових культур у лісогосподарських підприємствах за технологічними схемами, які не передбачені у вищезгаданих джерелах, використання таких схем можливе після їх погодження з обласним управлінням лісового та мисливського господарства.

50. Зруби ревізійного періоду в сирих і мокрих типах лісорослинних умов, а також в інших лісорослинних умовах за наявності достатньої кількості природного поновлення сосни звичайної, дуба звичайного, ясена звичайного, вільхи чорної та інших цінних деревних порід проектувати під природне поновлення.

51. На зрубках площею менше 0,5 га та інших не вкритих лісовою рослинністю ділянках площею менше 1 га як правило, проектувати під сприяння природному поновленню (шляхом садіння сіянців до 3 тис. шт. на 1 га), передбачивши на них відповідні господарські заходи.

52. Оцінку якості незімкнених лісових культур, лісових культур і природного поновлення при переведенні їх до вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок проводити згідно з «Інструкцією з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів», затвердженою наказом Держкомлісгоспу України від 19 серпня 2010 року №260.

53. Нормативну приживлюваність для лісових культур встановити для одно- та дворічних культур 90%, для трирічних 83%.

54. Оцінку якості лісових культур, переведених до вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок, визначати за наступною шкалою:

Показники	Класи якості			Незадовільні (не атестовані)	Загиблі	Природне поновлення з участю культур
	1	2	3			
Повнота	1,0-0,8	0,7-0,6	0,5	0,4	0,3	0,4-1,0
Доля одиниць у складі культур віком до 20 років:						
а/ твердолистяні (Дз, Яз, КЛГ)	6 і більше	5-4	3			до 2 одиниць
б/хвойні породи, інші твердолистяні, м'яколистяні	7 і більше	6-5	4			до 3 одиниць

Примітка: Клас якості приймається за нижчим із показників.

55. Відомості польового обліку лісових культур, створених за останні 20 років, складати за розділами лісорозведення і лісовідновлення.

56. Селекційну оцінку привести для пристиглих, стиглих і перестійних насаджень сосни та дуба відповідно до рекомендацій УкрНДІЛГА (за П. І. Молотковим).

57. По кожному лісогосподарському підприємству проаналізувати стан об'єктів постійної лісонасінної бази (ПЛНБ) та надати пропозиції про їх відповідність цільовому призначенню і запроектувати господарські заходи.

58. При проведенні лісотаксаційних робіт звернути особливу увагу на таксацію підліску, підросту в насадженнях, природного поновлення на зрубках.

59. Виявити сировинну базу для заготівлі березового соку.

60. Виявити наступні сировинні ресурси побічних лісових користувань та запроектувати їх заготівлю у відповідно до „Порядку спеціального використання лісових